

Nejvyššímu státnímu zástupci České republiky Pavlu Zemanovi
660 55, ulice Jezuitská 4, město Brno,
Česká republika, podatelna@nsz.brn.justice.cz;

Řediteli Odboru azylové a migrační politiky
Ministerstva vnitra
České republiky Tomáši Haišmanovi
21/OAM, ul. Nad Štolou, 3, 170 34 Praha 7,
katerina.stehlikova@mvcz.cz; tomas.haisman@mvcz.cz

Ministrovi spravedlnosti České republiky Robertu Pelikánovi
16 Vyšehradská ul., 128 10 Praha 2,
Česká republika, posta@msp.justice.cz;

Ministrovi zahraničních věcí
České republiky Lubomíru Zaorálkovi
5 Loretánské náměstí, 118 00 Praha 1,
Česká republika, epodatelna@mzv.cz; info@mzv.cz

Vedoucímu Vládní Rady pro lidská práva
v České republice Jakobovi Macháčkovi
4 Nábřeží Edvarda Beneše, Praha 1,
Česká republika, machacka.jakub@vlada.cz;

Moskva, 19. září 2016

Vážení pánové,

My, zástupci ruských organizací pro ochranu lidských práv, sdílíme obavy o osud občanky Ruska Taťjany Paraskevič, které hrozí extradice z České republiky. Taťjana Paraskevič čelí obvinění v rámci kauzy proti kazašskému opozičnímu politikovi, podnikateli a politickému uprchlíku Muchtaru Abljazovovi. Je známo, že Muchtar Abljazov byl jedním ze zakladatelů opozičního hnutí „Demokratická volba Kazachstánu“ a že si pro svoji opoziční činnost v létech 2002 – 2003 odpykával trest v kazašském vězení. Abljazov je jedním z posledních politiků, který veřejně brojí proti mnohaleté vládě autokrata Nazarbajeva.

Jsme obeznámeni s podrobnostmi případu Abljazova a též jsme se seznámili se souvisejícími zveřejněnými dokumenty. V dubnu 2016 v dopise francouzské vládě jsme vyložili výsledky rozboru případu Muchtara Abljazova. Nyní předkládáme informace ohledně pronásledování Taťjany Paraskevič v rámci případu Abljazova a budeme vděčni české vládě za to, že se seznámí s našimi závěry a vezme je do úvahy.

V roce 2009 úřady Kazachstánu obvinily Muchtara Abljazova a jeho stoupence ze „zpronevěry prostředků kazašské BTA Banky“. Rusko a Ukrajina také zahájily trestní stíhání na základě žádosti

Kazachstánu, který nemá s většinou zemí EU uzavřenou dohodu o vydávání. Přitom ruský soud prohlásil, že „prostředky zpronevěřené Abljazovem“ byly použity k „přípravě svržení státní moci v Kazachstánu“ (rozhodnutí ze dne 24.08.2016 ohledně opozičníka a nacionalisty Aleksandra Potkina – jednoho z účastníků kauzy Abljazov). To byl další důkaz politického kontextu případu Abljazova, na který opakovaně upozorňovaly organizace pro ochranu lidských práv a zástupci Evropského parlamentu. Devět států EU poskytlo útočiště spolubojovníkům Abljazova a tyto státy odmítly jejich extradici do Kazachstánu, Ruska nebo na Ukrajinu.

Víme, jak kazašský režim pořádá lov na své oponenty. Široký ohlas měl případ manželky Abljazova Almy Šalabajevé, která byla spolu se šestiletou dcerou unesena z Itálie, a pouze díky úsilí Evropského parlamentu a OSN se podařilo vrátit rodinu z Kazachstánu do Evropy. Ve věci Paraskevič uplatňuje kazašský režim své metody za úzké spolupráce s Ukrajinou a Ruskem.

V roce 2014 na opozičním portálu kazaword.wordpress.com byla zveřejněna korespondence kazašských představitelů. Kazašské úřady oznámily, že vládní korespondence byla napadena a ukradena. V dubnu tohoto roku jsme v dopise francouzské vládě předložili nejprůkaznější dokumenty korespondence, které byly zveřejněny v hromadných sdělovacích prostředcích. Tyto materiály potvrdily, že zástupci Kazachstánu zpracovávali pro ukrajinské a ruské vyšetřovatele texty obvinění proti Abljazovovi a Paraskevič a též sdělovali vyšetřovatelům „potřebnou“ částku domněle odcizených peněz.

Ruští vyšetřovatelé ze „seznamu Magnitského“ vyhrožovali příbuzným Paraskevič fyzickým násilím. Navíc, jak sdělila advokátka paní Paraskevič, zástupci kazachstánské BTA Banky nabízeli, že budou „zastaveny trestní věci proti Paraskevič na Ukrajině a v Rusku“ výměnou za „pravdivou výpověď ohledně činnosti M. Abljazova“. Tato skutečnost ilustruje rozsah vlivu Kazachstánu na ukrajinské a ruské vyšetřovací orgány v rámci případu Paraskevič.

V roce 2014 Česká republika zamítla žádosti Ruska a Ukrajiny o vydání T. Paraskevič. Avšak Rusko a Ukrajina téměř současně zaslaly v letošním roce opakované žádosti o vydání. Je známo, že k žádostem byly přiloženy stejné dokumenty, jaké Česká republika zkoumala již v roce 2014.

Další hrozbou pro Paraskevič se stalo iniciování řízení o zrušení rozhodnutí, kterým ji byla přiznána mezinárodní ochrana. Dne 18.02.2014 poskytlo Ministerstvo vnitra České republiky Taťjaně Paraskevič doplňkovou ochranu – jeden z druhů mezinárodní ochrany. Dne 16.02.2015 byl tento status prodloužen o dva roky. Jak nám sdělila advokátka T. Paraskevič, zástupci znárodněné kazašské BTA Banky se obraceli na české orgány činné v trestním řízení s požadavkem, aby byla žádost T. Paraskevič o poskytnutí doplňkové ochrany zamítnuta.

Nyní se nejvyšší státní zástupce pokouší zrušit prostřednictvím soudu doplňkovou ochranu T. Paraskevič, což je, dle dostupných informací, první podobný případ v České republice. Je známo, že Městský soud v Praze vyhověl žalobě podané nejvyšším státním zástupcem ohledně zrušení rozhodnutí ze dne 18.02.2014 o poskytnutí doplňkové ochrany T. Paraskevič a nyní nejvyšší státní zástupce požaduje též zrušení rozhodnutí ze dne 16.02.2015 o prodloužení doplňkové ochrany. Pokud se vezmou do úvahy zveřejněné informace o činnosti kazašských lobbistů, lze důvodně předpokládat, že tito mohli ovlivnit výše popsané snahy o odejmutí statusu uděleného T. Paraskevič.

Jedním z argumentů nejvyššího státního zástupce ohledně zrušení doplňkové ochrany bylo vyslovení důvěry ohledně záruk Ruska, že vůči Paraskevič nebude použito mučení a že nebude předána do Kazachstánu. Upozorňujeme na to, že tyto závěry jsou v rozporu s reálnými fakty a též s informacemi od ochránců lidských práv a institucí EU. Extradici záruky Ruska jsou formální a neudržitelné.

V současné chvíli konstatujeme systémové porušování lidských práv v Rusku a též hlubokou krizi v orgánech činných v trestním řízení, v soudní a penitenciární soustavě státu. Užité mučení k získání doznání při výpovědi se stalo v Rusku obvyklým jevem. Dle našich informací se v letech 2014-2015 přibližně 25% uvězněných osob stěžovalo na mučení (tj. každý čtvrtý ruský vězeň je podroben mučení).

Rozšířenou praxí je nátlak na obviněné ve vazebních věznicích prostřednictvím kriminálních živlů. Násilná úmrtí ve vazebních věznicích a koloniích jsou úmyslně zatajována a viníci zůstávají nepotrestáni. Oběti zvuře systému orgánů činných v trestním řízení byly zbaveny poslední možnosti dosažení spravedlnosti, jelikož ruské mocenské orgány odmítly závazek plnění rozhodnutí ESLP.

Pravděpodobnost spravedlivého soudu v Rusku je prakticky nulová. Podíl zprošťujících rozsudků činí 0,3%. Dle informací organizace pro ochranu lidských práv „Memoriál“, je v Rusku více než 80 politických vězňů.

Navíc kazašské zvláštní služby budou mít k Paraskevič v Rusku volný přístup. Například, dle podkladů z kazaword, zástupci kazachstánských orgánů sami vyslychali účastníky kauzy Abljazova v Rusku a nutili je, aby podepsali „potřebné“ výpovědi.

Zrušení statusu doplňkové ochrany T. Paraskevič bude důkazem bezbrannosti politických uprchlíků z autoritářských států a proto apelujeme na české úřady, aby toto nedopustily. Navíc, lze s jistotou tvrdit, že v případě extradice T. Paraskevič bude ohrožen její život a zdraví. Apelujeme na úřady České republiky, aby si uvědomily politický kontext případu, reálnou hrozbu použití mučení, nespravedlivého soudního procesu a možnost předání do Kazachstánu a v této souvislosti aby odmítly opakované žádosti o vydání Taťjany Paraskevič.

Ljudmila Aleksejeva, předsedkyně Moskevské Helsinské skupiny

Valerij Borščev, člen Moskevské Helsinské skupiny

Aleksandr Petrov, člen Moskevské Helsinské skupiny

Sergej Sorokin, člen Moskevské Helsinské skupiny

Svetlana Gannuškina, vedoucí Výboru «Graždanskoje sodějstvije – občanská podpora», členka Moskevské Helsinské skupiny

Lev Ponomarjov, ředitel Všeruského společenského hnutí «Za prava čeloveka – za lidská práva», člen Moskevské Helsinské skupiny